

AKTUEEL EVANGELIE

een tijdschrift gewijd aan
het herstel van het zuivere
evangelie.

Sola Gratia
Solo Christo
Sola Fide

Door genade alleen
Door Christus alleen
Door geloof alleen

Nummer 3, september 1974

Een actuele kwestie:

GODDELIJK GEZAG OF MENSELIJK GEZAG?

- De aktualiteit van de gezagsproblematiek (p. 5)
- De kracht der zonde is de wet (p. 7)
- Wet en evangelie (p. 9)
- Christelijke vrijheid en het gezag van Gods wet (p. 10)
- Heiligmaking en religieus subjectivisme (p. 14)

AKTUEEL EVANGELIE

Aktueel Evangelie is de Nederlandse uitgave van Present Truth, een internationale, christelijke publicatie.

Redactie:

Joh. Diepraam
M. Dulfer
D. Zantinge

Adviserend redacteur:

Robert D. Brinsmead

Dit tijdschrift verschijnt ieder kwartaal

Redactie-adres: Aktueel Evangelie, Postbus 25, Borger
Telefoon: De redactieleden zijn onder de volgende telefoonnummers bereikbaar:
02521-12186
05993-4282
05998-2484

Overname van de inhoud van dit tijdschrift alleen na schriftelijke aanvraag bij de redactie.

UITGEVERS

Een groep christenen in ons land die, tezamen met de uitgevers van Present Truth, streeft naar een objectieve verkondiging van het zuivere Nieuw-Testamentische evangelie alsmede naar het herstel van de reformatische beginselen geformuleerd in de 16de eeuw. Deze worden thans ernstig bedreigd door een aantal moderne, religieuze ontwikkelingen in het christendom. De uitgevers financieren dit project onder meer uit privé-middelen en bijdragen van sympathiserenden, maar zonder steun van of binding met enige kerkelijke organisatie.

ABONNEMENTEN

Verzoeken om gratis abonnementen, mits persoonlijk aangevraagd, zenden aan Postbus 25, Borger.

REDACTIONELE BIJDRAGEN:

De redactie is van mening dat waarheid boven ieder kerkelijk vooroordeel of elke religieuze voorkeur staat. Wij staan daarom open voor bijdragen van wie dan ook. Deze zullen uitsluitend op redactionele gronden en inhoudelijke waarde worden beoordeeld. Als u een bijdrage wenst terug te ontvangen, voorziet u deze dan s.v.p. van een gefrankeerde en geadresseerde envelop.

Mededeling

Ook deze derde editie van Aktueel Evangelie is, evenals de eerste twee uitgaven, gezonden aan een grote lezersgroep van predikanten, theologen, belangstellenden, e.d. Een verheugend aantal heeft zich als vaste lezer aangemeld; gelukkig maar enkelen hebben gevraagd van verdere toezending verschoond te blijven. Aan dit verzoek zullen wij voldoen.

Een aanzienlijk aantal heeft echter helemaal niet gereageerd. Aangezien wij het drukken en verzenden van dit tijdschrift geheel uit privé-middelen en bijdragen van lezers moeten bekostigen, kunnen wij het niet volhouden dit blad te blijven zenden aan hen die niet de moeite hebben genomen de inschrijfbon in te sturen.

Zeer tot onze spijt zijn wij daarom genoodzaakt Aktueel Evangelie ná deze editie alleen nog te zenden aan hen die daarom gevraagd hebben.

U kunt dit echter nu nog doen! Vul de inschrijfbon op de achterpagina in en zend deze voldoende gefrankeerd (als brief met 45 ct) naar Aktueel Evangelie, Postbus 25, Borger.

De uitgevers

DOELSTELLING

Dit tijdschrift stelt zich ten doel het herstel van het Nieuw-Testamentische geloof op grond van de grondbeginselen die in de 16de eeuwse hervorming werden vastgelegd:

1. *Sola gratia* (door genade alleen). Gods verlossingswerk vindt plaats buiten ons om in de Persoon van Jezus Christus Die de enige grond is voor onze redding.
2. *Solo Christo* (door Christus alleen). Christus' leven en sterven voor ons, zondaars, is de enige grondslag voor onze juiste verhouding tot God en om door Hem te worden aanvaard.
3. *Sola fide* (door geloof alleen). Het geloof door de Heilige Geest, door het horen van dit objectieve en historische evangelie, is het enige instrument waardoor Christus' plaatsvervangende leven en sterven de mens tot gerechtigheid ten eeuwige leven wordt toegewend. Hij die zo is gerechtvaardigd en daardoor wordt vervuld met de Heilige Geest, zal slechts zien op het kruis van Jezus en Zijn verlossingswerk tot de enige en centrale belijdenis van zijn geloof en getuigenis maken. Hij zal weliswaar nauwgezet en in grote ernst trachten God gehoorzaam te zijn en Hem te behagen in alle goede werken, maar nog meer zal hij blijvend berouw oefenen zonder te roemen in de vruchten die zijn met de Geest vervulde leven zullen voortbrengen.
4. *Sola Scriptura* (de Bijbel alleen). De Bijbel en de Bijbel alleen is de onvergankelijke, onfeilbare en objectieve toets van alle geloof en praktijk, van alle leer en verkondiging. Gods Woord alleen is voldoende, opdat wij worden 'versterkt in de tegenwoordige waarheid'.

'Aktueel Evangelie' is gewijd aan de taak deze grondbeginselen hoog te houden en te verdedigen. De uitgevers van dit blad zijn er zich evenwel van bewust dat deze beginselen ten diepste moeten ingrijpen in ons leven en in ons geloof. Wij zijn ervan overtuigd dat zij leiden tot een hernieuwd onderzoek van alle traditionele opvattingen en gedachten over de christelijke waarheden. Mogelijk dienen deze opnieuw aan de orde te worden gesteld, ook die welke in deze uitgave worden behandeld. Onze uiteindelijke visie is een nieuwe Reformatie die zal herontdekken wat de hervormers ons nalieten en een herstel van het werk dat zij zo moedig en vol geloof begonnen.

Bijdragen van lezers

(uit het grote aantal reacties op AE nr. 2, hebben wij, door gebrek aan plaatsruimte, er slechts drie kunnen kiezen. Aangezien ze min of meer representatief mogen worden genoemd voor de negatieve en positieve inzendingen, plaatsen wij ze verkort hieronder met ons commentaar)

Geachte redactie!

Heden ontvangen Aktueel Evangelie, nr. 2, april 1974. Vriendelijk dank voor de toezending.

Vanzelfsprekend kent u de formulering van de Heidelbergse Catechismus. Nu dacht ik dat pag. 6 van nr. 2 daarmee wat in strijd zou zijn. Daar komt een bepaalde passage voor: 'Geloof, ons door de Heilige Geest geschonken, brengt de plaatsvervangende gehoorzaamheid van Jezus Christus voor de troon van God, dat is de rechterstoel. De Vader rekent dan de gehoorzaamheid van Zijn Zoon toe aan de zondaar.'

Mijn bezwaar betreft de laatste zin inzonderheid, maar toch ook de hele passage. Om te beginnen met: De Vader rekent *dan*. . . Hebben wij al geloof van God ontvangen (nl. van de H.G.) alvorens ons de gehoorzaamheid van de Zoon wordt toegerekend? Voor dat dit gebeurt, kan er toch geen zielzaligend contact zijn met de heiligende God? En wij ontvangen het geloof toch op grond van de verdiensten Christi? De Heidelberger stelt dan ook de *toerekening* vóór de *toeëigening* en de aanbieding voor de aanvaarding. De gerechtigheid Christi wordt onmiddellijk toegerekend, en *middel*ijk (door middel van het geloof) toegeëigend. Zie Zondag 23.

Uw doelstelling vermeldt op p. 2: 'het geloof . . . is het enige *instrument*, waardoor . . . wordt toegerekend.' Is het niet beter te zeggen: 'waardoor wordt toegeëigend.' Zie slot van antwoord op vraag 60, Zondag 23.

Overigens, ter positieve waardering, op p. 14 spreekt u van 'Diens vruchten, niet de onze'. U kunt zulks verduidelijken door te zeggen dat de 'goede werken' geen 'wilswerken' zijn, maar 'geloofs-vruchten'. U hebt een heel belangrijke taak op u genomen, want in het 'sola fide' hebben we waarlijk te maken met het artikel waarmee de kerk staat of valt.

A. v. d. K. (herv. predikant)

Het is niet alleen moeilijk, maar ook gevaarlijk, het verzoeningswerk dat God voor de zondaar verricht, nauwkeurig te chronologiseren. M.a.w. exact vast te stellen waar de grenzen liggen van de verschillende etappes en onderdelen van dat verlossingswerk.

Wij geloven niet dat onze uitspraak die u aanhaalt, strijdig zou zijn met de door ons zeer gewaardeerde Heidelbergse Catechismus. Op grond van het antwoord op vraag 60 (Zondag 23), menen wij ook in de Heidelberger te mogen constateren dat men er van terugschrikt nauwkeurig te bepalen wat éérst plaatsvindt, toerekening of toeëigening. Immers, men spreekt van '...de volkomen genoegdoening, gerechtigheid en heiligheid van Christus *schenkt* en toerekent.' Hier gaat de schenking aan de toerekening

vóóraf. Nu zijn wij het volkomen met u eens dat vóór wij tot geloof kwamen, de Here *alles* voor ons tot stand heeft gebracht. Anderzijds geloven wij ook dat de toerekening van dat volbrachte werk pas plaatsvindt, als wij tot geloof komen. Dan vindt echter ook de toeëigening plaats. Het is inderdaad onjuist te zeggen, dat dit in etappes gebeurt, en wij moeten het dan ook zien alsof het *in de tijd* tegelijk(tijdig) tot stand komt.

Overigens menen wij dat de toerekening op grond van het geloof, rechtvaardiging is, en dat het in de toeëigening door het geloof om heiligmaking gaat. In onze uitspraak hebben wij het oordeel willen betrekken. Ons geloof in het volbrachte werk van Jezus Christus betekent dan onze vrijspraak, die bestaat uit de *toerekening* van dat volbrachte werk. De toeëigening van Christus' verdiensten (eveneens door het geloof) heeft betrekking op ons leven als kinderen Gods en dus op onze heiligmaking. Zo verstaan wij vraag en antwoord 60 van de Heidelberger.

(jd)

Zeer geachte broeders!

Reeds tweemaal ontving ik een nummer van Aktueel Evangelie. Omdat het een nieuw blad betrof heb ik het met belangstelling gelezen. Hierdoor ben ik tot de conclusie gekomen dat ik met dit blad in de huidige opzet *niet* kan instemmen. Als vlootpredikant bij de Koninklijke Marine ben ik geroepen om het Evangelie te verkondigen aan christenen en vooral niet-christenen in dit bedrijf. Daarbij ondervind ik dagelijks de zegen van het geloof in de rechtvaardiging van de goddelozen, 'sola gratia', 'solo Christo' en 'sola fide'. In dit werk kom ik echter in contact met christenen van allerlei kerken en confessies. Onder hen zijn Rooms-Katholieken die ik heb leren kennen als echte gelovigen. Het is best mogelijk dat de vrucht van hun geloof gevonden wordt tussen het kaf van bijgeloof, menselijke leringen en een verkeerde kerkelijke organisatie. Gezien de verbazingwekkende verandering die in de laatste 25 jaar in de R.K. kerk heeft plaatsgevonden, mogen wij deze kerk echter niet afschilderen als een anti-christelijk instituut!

Dat geldt ook voor de pinksterbeweging en de charismatische beweging. Door het contact met leden en het lezen van enkele van hun publicaties, ben ik persoonlijk zeer gezegend in mijn geloofsleven en heb ik een dieper inzicht gekregen in het werk van de Heilige Geest.

Zo doende vergeet u dat 'wij allen slechts kennen ten dele' (óók de Reformatie), dat zelfs ook onze beste werken en

leringen met zonde bevekt kunnen zijn (ook de zuiverste kerken!) en dat gelukkig de Heilige Geest nog steeds (ook na 1517) ons leidt in de volle waarheid.

Dat u ertoe komt om in de huidige ontwikkeling van Rome, Wereldraad en charismatische beweging een voor-
spel te zien op de kerk van de anti-christ in Openb. 13, acht ik niet alleen betreurenswaardig, maar zelfs een *dwaasheid*. Het is niet alleen een exegese-op-de-klank van Openb. 13, maar ook perst u heel Christus' leiding van de wereldgeschiedenis in het kader van uw beperkte visie op de kerkhistorie!
W. F. K. (vlootpredikant)

Door plaatsgebrek hebben wij uw brief verkort moeten opnemen, maar wij menen dat de inhoud zo goed mogelijk is weergegeven.

Aktueel Evangelie heeft *niet* als doelstelling gelovigen in welke kerk dan ook te bekritisieren. Wij menen naar eer en geweten te mogen zeggen dat wij nergens een gelovig mens aanvallen. Wel is ons doel het zuivere Nieuwtestamentische geloof te herstellen, of althans een bescheiden bijdrage daartoe te leveren. Wij blijven mensen en onze woorden op papier zullen wel eens minder aangenaam voor sommigen overkomen. En nergens in AE zult u aantreffen dat wij onze pogingen volmaakt en 'zondeloos' achten.

Maar juist omdat wij het ware christelijke geloof willen verkondigen, zullen wij er ons voor hoeden christenen te bekritisieren. Onder christelijk verstaan wij alle kerken die Jezus belijden als de Zoon van God in Wiens leven en sterven wij verzoening met God kunnen vinden. Iedereen die dit gelooft beschouwen wij als onze mede-christen.

Dat neemt echter niet weg, dat juist tegenwoordig allerlei ontwikkelingen dat zuivere geloof in de weg staan. Vaak worden ze niet als zodanig herkend. Ook niet door u, als wij uw brief lezen. Het wijzen op bijbelse waarheid hoeft nog geen gebrek aan respect voor mede-christenen te zijn, of liefdeloosheid. Het kan juist uit liefde (niet alleen voor de waarheid, maar ook voor de mens) geboren zijn! Wellicht kunt u uw mede-christenen laten blijven in het 'kaf van bijgeloof, menselijke lering en verkeerde kerkelijke organisatie.' Op goed geluk het beste er maar van hopen. Was dat de houding van Christus Zelf? Was dat de houding van de reformatoren? Het verdoezelen van concrete problemen in het hedendaags christendom zal deze 'oprechte gelovigen' niet kunnen helpen.

In de stroom van gebeurtenissen en ontwikkelingen in deze tijd, hebben velen hun houvast verloren en daarom willen wij wijzen op Gods Woord dat eeuwig is en niet wankelt. De door u zo gunstig genoemde ontwikkeling van de laatste 25 jaar heeft ook schaduwzijden.

Wij betreuren het dat u vindt dat wij ons 'vastbijten' in de Reformatie. Wij hebben ontdekt, en zien dat als Gods leiding, dat het Nieuwtestamentische geloof door de hervormers zuiver werd geformuleerd, scherp en krachtig was, 'to the point'! En dat dreigt in het vergeetboek te raken. Hun duidelijke stem wordt nog maar flauwtjes gehoord. Vindt u dat zo gunstig?

Wij wijzen ten slotte af dat hetgeen wij van Openb. 13 schrijven een zomaar-op-de-klank-afgaan is. Ook hierin beroepen wij ons op de hervormers, die de profetie 'historisch' interpreteerden, wat allang verloren is gegaan. Waarom u in dat kader onze visie op de kerkhistorie beperkt noemt, is ons niet duidelijk. Ook de hervormers zagen de afval in hun tijd geprofeteerd in Gods Woord. (jd)

Mijne Heren,

Met heel veel instemming hebben we de beide nummers van Aktueel Evangelie gelezen. Het is heel erg belangrijk, dat een dergelijke duidelijke boodschap algemeen gelezen wordt. Wij hebben de plicht elkaar op bijbelse gronden te waarschuwen.

Juist omdat wij met deze bladen instemmen en de noodzaak van deze waarschuwing zo inzien, willen we ter aanvulling graag enkele opmerkingen maken.

Nummer 2, april 1974: blz. 7, 9, 11:

- a. doop met de Heilige Geest en vervulling is *niet* hetzelfde. Door pinkstervoorgangers wordt dit vaak bewust door elkaar gehaald, maar dit werkt verwarrend.
- b. De Here Jezus is *niet* met de Heilige Geest gedoopt. Dit was niet nodig omdat Hij één was met de Vader en de Geest. Bij Zijn doop in de Jordaan is Hij met de Heilige Geest *gezalfd tot de dienst* (Hand. 10:38; Jes. 61:1-3).
- c. In dit nummer ontbreekt o.i. het essentiële van de pinksterleer: de z.g. geestesdoop, welke volstrekt onbijbels is.

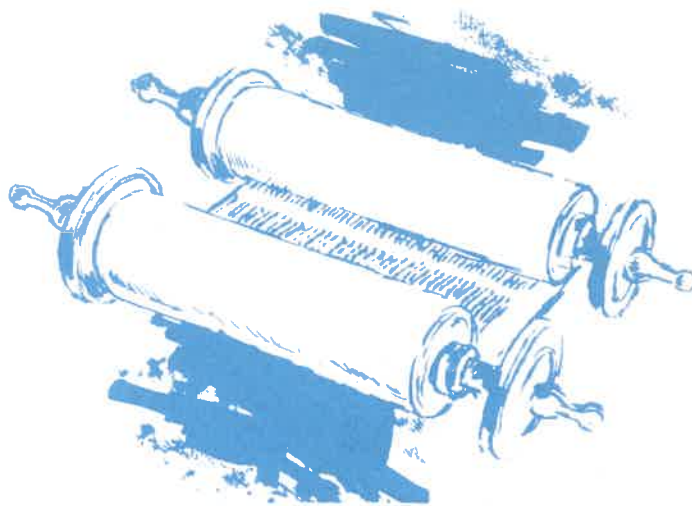
Ondanks de grote verschillen, welke er tussen de vele Pinkstergroepen onderling bestaan, hebben zij alle één ding gemeen en dat is de leer, dat ieder kind van God nog een aparte 'pinksterervaring' of doop met de Heilige Geest moet beleven. Deze 'Geestesdoop' zou dan gepaard kunnen gaan met het ontvangen van één of meer gaven. Dit gaat echter tegen Gods Woord in. Want ieder kind van God *is* bij zijn wedergeboorte *met de Heilige Geest gedoopt*. 1 Cor. 12:13 'Want door één Geest zijn wij allen tot één lichaam gedoopt. . . en allen zijn wij met één Geest gedrenkt.' Wanneer worden wij lid van het lichaam van Christus? — bij de wedergeboorte. De doop met de Geest heeft slechts één maal plaats en herhaalt zich niet.

De bovengenoemde 'pinksterervaring' kan dus nooit een doop met de *Heilige Geest* zijn. Maar dan is het een naamak-heilige geest en afkomstig van satan, die zich voordoeft als een engel des lichts (2 Cor. 11:14). De eventuele gaven, welke hiermee gepaard gaan, komen dus uit dezelfde bron. Een beroep op de gemeente te Corinthe (1 Cor. 12-14) is onjuist, omdat men dáár de gaven uit de goede Bron ontvangen heeft.

Willen we alles eerlijk onder de ogen zien, dan zullen we tot de conclusie moeten komen, dat die 'pinksterervaring' met de daarbij behorende gaven op het occulte vlak liggen, waarvan God zegt: 'het is Mij een gruwel' (Deut. 18:9-15). Wie zich hierin begeven heeft, moet zich hier niet alleen van afscheiden, maar ook de Here belijden opdat hij ervan gereinigd worde. 'Indien wij onze zonden belijden, Hij is getrouw en rechtvaardig om onze zonden te vergeven en ons te reinigen van alle ongerechtigheid' (1 Joh. 1:9).

We moeten ons heel goed realiseren, dat de doop met de Geest geheel iets anders is dan het vervuld-zijn met de Geest. Het eerste is wat God doet, het tweede is een bevel van God (Ef. 5:18): wij moeten ons geheel en al ter beschikking stellen, opdat de Here Jezus Heer en Heiland in ons leven is. In dit geval wacht God dus op ons. Bovendien heeft de vervulling steeds weer opnieuw plaats, in tegenstelling met de doop met de Geest. **Dr. H. J. F. te H.**

De aktualiteit van de gezagsproblematiek

Onlangs ontmoette één van de redacteuren van dit tijdschrift een predikant. In de loop van het gesprek verzuchtte deze voorganger: 'In mijn gemeente preek ik altijd het evangelie. Ik wijs onafgebroken op Gods genade, op het geloof en op de rechtvaardiging. Het mist echter allemaal de gewenste uitwerking. Wat zou er toch aan mijn prediking mankeren?' Op de vraag of hij zijn toehoorders ook wees op de eisen van Gods wet en op het oordeel van Christus, moest hij toegeven dat dit gedeelte van zijn reformatorische erfenis wel wat in onbruik was geraakt. In het vervolg van het gesprek is het hem gelukkig duidelijk geworden dat daar de oorzaak lag van het tekort in zijn prediking.

Het Woord Gods is een scherp, tweesnijdend zwaard, waarvan de sneden van het lemmet worden gevormd door wet en evangelie. Het evangelie is goed nieuws voor zondaren, maar het is tijdverspilling hén te vertroosten die nog niet door de verkondiging van Gods wet tot kennis der zonde zijn gekomen. Zij die de wet niet hebben gehoord, zullen ook niet naar het evangelie luisteren. C. F. W. Walther zegt in zijn boek *The proper distinction between law and gospel* terecht: 'De wet is er voor geruste zondaren, het evangelie voor verontruste zondaren.' En John Bunyan schrijft:

'Hij die in het ongewisse verkeert over de strekking, de bedoeling en het wezen van de wet, zal ook in het duister blijven over de strekking, het wezen en de heerlijkheid van het evangelie. Daarom zeg ik: indien gij het gezag en de kracht van het evangelie wilt kennen, zet u dan eerst in om het gezag en de kracht van de wet te leren. Want ik ben er van overtuigd dat gebrek aan dit ene, namelijk de kennis der wet, de hoofdoorzaak is dat zovelen onwetend blijven over het evangelie. Wederom, de mens die het wezen van de wet niet kent, is evenzo onbekend met het wezen van de zonde. De mens die het wezen van de zonde niet kent, zal evenmin acht slaan op het wezen van zijn Verlosser.' John Bunyan, *The Doctrine of Law and Grace Unfolded*.

De God van het Oude Testament is een God van de wet. Hij Die Zelf heilig is, eist ook van de mens een heiligheid waarin verandering noch een schaduw van omkering is. 'Gehoorzaam en leef, zondig en sterf' staat even vast als de sterren in hun baan. Deze onverbiddelijke eis van de wet vormt de achtergrond van de Nieuwtestamentische heerlijkheid en de boodschap van rechtvaardiging uit genade door het geloof in Christus. Indien men deze Oudtestamentische achtergrond wegneemt, wordt het evangelie een zinloos verhaal.

Een levend besef van Gods heiligheid en een diepe overtuiging van zonde, bereidde de hervormers er op voor het licht over de rechtvaardiging door het geloof naar waarde te schatten. Door de eeuwen heen werd bij elke waar-

achtige godsdienstige opleving door de gelovigen gevraagd: Hoe wordt een mens rechtvaardig voor God? Daar werden zij altijd door een ernstig onderzoek van Gods wet toe gebracht. Maar ook het protestantisme verwelkte. Luther waarschuwde er al voor dat door het voortdurend en uitsluitend prediken van genade de mensen in slaap zouden worden gesust, zelfgenoegzaam en lui zouden worden. Tot overmaat van ramp werd het protestantisme, uit angst voor wetticisme, wantrouwig voor alles wat met wet te maken had. In een recent artikel toont de theoloog Gordon H. Clark aan dat het begrip wetticisme zelfs een heel andere betekenis heeft gekregen:

'De term wetticisme werd in de theologie gebruikt om er een streven naar rechtvaardiging door werken mee aan te duiden. Vrijzinnige christenen geven er tegenwoordig een zodanige betekenis aan dat leefregels, wetten en gehoorzaamheid aan Gods geboden van de moraal worden gescheiden. Uitdrukkelijke bijbelse voorschriften worden vervangen door een uiterst rekbaar begrip: liefde! Dit stelt deze vrijzinnigen in staat de kwalijke betekenis van wetticisme in historische zin, toe te gaan schrijven aan iedere evangelische zienswijze die niet in overeenstemming is met hun maatstaf.' — Gordon H. Clark, "Concerning Justification", *Christianity Today*, 16 maart, 1973.

Het veronachtzamen van de wet is er de belangrijkste oorzaak van dat de kerk van vandaag niet meer zo'n groot belang hecht aan het reformatorische beginsel van de rechtvaardiging. Rechtvaardiging is een woord met juridische betekenis, een wetsterm. Volgens de dogmaticus Strong betekent het: te worden gerechtvaardigd voor de wet. De boodschap van rechtvaardiging door het geloof klinkt als muziek in de oren van hen die het ernstig menen met de wet van God en beseffen 'dat de wet vervuld moet worden, en dat jota noch tittel zullen voorbijgaan, anders zal de mens hopeloos verdoemd zijn' (Luther's Works, Vol. XXXI, p. 348,349).

In onze tijd is echter veel, zo niet alles geoorloofd. God wordt vaak beschouwd als een-alles-door-de-vingersziende weldoener, Die de zonde vergeeft zonder aan de onveranderlijkheid van Zijn wet vast te houden. In een inleiding voor Buchanan's meesterlijke werk *The Doctrine of Justification* (in herdruk uitgegeven door The Banner of Truth Trust, 1961), schrijft Dr. J. I. Packer:

'De huidige protestanten gaan er prat op modern te zijn, maar ze neigen sterk naar een voorbijgaan aan het bijbelse standpunt, dat Gods handelen met de mens op Zijn wet is gebaseerd. . . Op deze wijze loochent het moderne protestantisme de geldigheid van alle rechtstermen waarmee de bijbel onze verhouding tot God omschrijft. De moderne protestant is daarom wel bereid de mens te zien als een verdwaald kind, als een verlorene die de weg terug moet vinden naar zijn hemelse Vader, maar in het algemeen voelt hij er niet voor de mens te zien als een schuldige, als een wets-overtreder. De bijbelse leer der rechtvaardiging is echter het ant-

woord op de vraag van de overtreder: Hoe word ik rechtvaardig voor Gods wet? Hoe kan ik voor God bestaan? Zij die hun verloren toestand niet inzien, zullen dan ook geen behoefte hebben aan de leer der rechtvaardiging. Zo heeft het moderne protestantisme, door haar weigering de verhouding God-mens te zien in bijbelse termen, het fundament van het evangelie der rechtvaardiging weggenomen en het als de diepste noodzaak voor de verloren zondaar overbodig gemaakt.' p. 56.

Tegenwoordig zijn veel opwekkingspreken sentimenteel en subjectief. Prof. Dr. J. C. Gerlach schrijft in *The Northwestern Lutheran*:

'Deze nadruk is vanouds bekend. Verhalen over persoonlijke ontmoetingen met Jezus worden hoog aangeslagen ten koste van de heilsboodschap. Ervaring is "in" en de leer is "uit". Voor hen die aan leer, belijdenis en christelijke normen voorbijgaan, en alleen maar over een "ervaring met Jezus" willen spreken, bestaat in de kerkgeschiedenis maar één naam: antinomianisten. Ook in Luthers dagen kwamen zij veelvuldig voor.'

De laatste tijd heeft *Aktueel Evangelie* vrij diepgaand allerlei zogenaamde evangelische lectuur onderzocht. De mate van antinomianisme daarin is schrikbarend. Christelijke auteurs van naam en een aantal van de bekendste christelijke uitgeverijen over de gehele wereld, overstromen de christenheid met theorieën die het gezag van Gods wet ten zeerste ondermijnen. Deze ontwikkeling van wetteloosheid vindt ook plaats in de samenleving in het algemeen. Velen laken terecht het gezagsvacuum dat ook in ons land lijkt te ontstaan. We leven in een tijd van een afschuwelijke erosie van gezag en onze samenleving heeft zeker van de christenheid geen aanmoediging nodig om zich aan de wet en het gezag te onttrekken.

In de vorige uitgaven van *Aktueel Evangelie* is gesteld 'dat de protestant dreigt te verdrinken in een zee van religieus subjectivisme'. De oorzaak hiervan ligt niet in charismatische stromingen of in emotionele opwekkingen. Die zijn slechts symptomatisch voor de werkelijke reden. *Deze ligt in de verwerping van Gods wet.* In verschillende tijdperken van de kerkgeschiedenis heeft Gods volk moeten strijden voor het behoud van wezenlijke geloofspunten. In de tweede eeuw na Christus ging het om de vleeswording en over de opstanding; in de derde en vierde om de drieëenheid en de twee naturen van Christus; in de

tiende eeuw moesten Gods kinderen opkomen voor de zuivere leer der verzoening. In de zestiende eeuw moest de reformatie de leer der rechtvaardiging opnieuw duidelijk omschrijven, want deze was in het vergeetboek geraakt. De christelijke kerk van vandaag moet een machtige stroom van relativisme en modernisme doorbreken. Zo niet, dan zal zij er mee worden overspoeld. Het is hoog tijd op te staan voor de verdediging van Gods wet.

De verwerping van het wetticisme is prijzenswaardig, maar de reactie daarop heeft geleid tot een ondergraving van het enige, absolute, objectieve gezag dat voor de christen geldt. Dit verlies heeft vele teleurgestelde kerkgangers ertoe gebracht dan maar te gaan zien op hun persoonlijke religieuze ervaring, op een subjectief beleefd christelijk geloof. Ze beseffen niet dat dit eigenlijk de ergste vorm van wetticisme is. Ze hebben er hun hoop op gesteld, maar ze zullen er niet door worden gered. Waar het thans, in de aktualiteit van het hedendaagse christendom, om gaat, is het gezag van Gods Woord tegenover het gezag van de persoonlijke, menselijke ervaring.

Deze editie van *Aktueel Evangelie* hoopt een bescheiden bijdrage te kunnen geven tot een hernieuwd inzicht in het belang van het Goddelijk gezag, dat hersteld dient te worden in de harten van hen die belijden Gods kinderen te zijn. In dat verband verkondigen de engelen uit Openbaring 14, hun opzienbarende, zeer actuele boodschap:

'En ik zag een andere engel vliegen in het midden des hemels en hij had een eeuwig evangelie, om dat te verkondigen aan hen, die op de aarde gezeten zijn en aan alle volk en stam en taal en natie; en hij zei met luider stem: Vreest God en geeft Hem eer, want het uur van Zijn oordeel is gekomen, en aanbidt Hem, Die de hemel en de aarde en de zee en de waterbronnen heeft gemaakt. En een andere, een tweede engel volgde, zeggende: Gevallen, gevallen is het grote Babylon, dat van de wijn van de hartstocht zijner hoererij al de volkeren heeft doen drinken.

En een andere engel, een derde, volgde hen, zeggende met luider stem: Indien iemand het beest en zijn beeld aanbidt en het merkteken op zijn voorhoofd of op zijn hand ontvangt, die zal ook drinken van de wijn van Gods gramschap, die ongemengd is toebered in de beker van Zijn toorn. . . *Hier blijkt de volharding der heiligen, die de geboden Gods bewaren en het geloof in Jezus.*' Openb. 14:6-10, 12.

De redactie

De kracht der zonde is de wet

Jezus heeft gezegd: '...een ieder die de zonde doet, is een slaaf van de zonde' (Joh. 8:34).

Zonde heeft vele slaven. Geen ervan is gelukkig, maar alle zijn ellendig. Er zijn zeer gewillige slaven die bijna gretig hun meester dienen, maar er zijn er ook die hun gebondenheid verafschuwen. Allemaal dragen ze echter hetzelfde slavenjuk, hoewel sommigen in de mening verkeren dat ze dit op ieder gewenst ogenblik kunnen afwerpen. Alleen zij die dit werkelijk getracht hebben, weten dat ze in de greep van een geheimzinnige macht zijn die geen mens kan overwinnen. Een geheimzinnige macht? Is de zonde zelf zo machtig? Velen bevestigen dit en kennen zonde een wonderlijke, mysterieuze macht toe die deze echter nooit heeft gehad. Zonde in zichzelf heeft geen macht. De macht die zij heeft, ontleend de zonde aan de wet. De apostel Paulus zegt dan ook: 'De prikkel des doods is de zonde en de kracht der zonde is de wet.' (1 Cor. 15:56). Zonder Gods wet zou er geen zonde bestaan (Rom. 4:15; 5:13) en zou de zonde geen macht over de mens kunnen uitoefenen. Het grootste gedeelte van Romeinen 7 is aan dit onderwerp gewijd. Eerst gebruikt de apostel een beeld uit het dagelijks leven om dit toe te lichten: 'Want de gehuwde vrouw is door de wet aan haar man gebonden, zolang deze leeft; wanneer echter de man sterft, is zij ontslagen van de wet, die haar aan die man bond. Zo zal zij dan, indien zij bij het leven van haar man een ander tot man neemt, echtbreekster heten; wanneer echter de man sterft, is zij vrij van de wet, zodat zij geen echtbreekster is, indien zij zich aan een andere man geeft. Bijgevolg, mijn broeders, zijt ook gij dood voor de wet door het lichaam van Christus om het eigendom te worden van een ander, van Hem, Die uit de doden opgewekt is.' (Rom. 7:2-4).

Er wordt hier gesproken van een getrouwde vrouw. Het kan zijn dat ze haar man haat en een betere echtgenoot verkiest. Maar door de wet—niet door haar man—blijft ze aan haar echtgenoot gebonden.

Op dezelfde wijze zijn wij aan de zonde gebonden, als in een huwelijk. Het is echter veel beter gehuwd te zijn met die Ander, met Hem Die uit de doden is opgewekt.

De macht die ons in die eerste verbintenis vasthoudt, is niet zozeer de zonde, maar veeleer de wet. In Romeinen 7 spreekt Paulus over het 'dood zijn voor de wet, het gestorven zijn voor de wet' en 'van verlost zijn van de wet' (vers 4, 6). De bedoeling is duidelijk: we kunnen de ketenen der zonde niet afwerpen zolang we daarin door de wet worden vastgehouden. We dienen daarom 'vrij te worden van de wet'. In vers 5 gaat Paulus nog een stap verder: 'Want toen wij in het vlees waren, werkten de zondige

hartstochten, die door de wet geprikkeld worden, in onze leden. . .'. Zondige hartstochten, door de wet geprikkeld? Hoe kan iemand die opgevoed is in eerbied voor de wet zo spreken? Paulus zegt verder: 'Maar thans zijn wij van de wet ontslagen, dood voor haar, die ons gevangen hield, zodat wij dienen in de nieuwe staat des Geestes, en niet in de oude staat der letter' (vers 6).

De wet houdt ons gevangen! Hoe kunnen zij die pochen op hun wetsbetrachting deze woorden van de apostel verdragen? En wat zegt deze nog meer? 'Maar uitgaande van het gebod, wekte de zonde in mij allerlei begeerlijkheid op, want zonder de wet is de zonde dood.'

Dit betekent allemaal dat de zonde zonder de wet geen macht over ons heeft. Als we ons een personificatie van de zonde zouden veroorloven, zouden we ons kunnen voorstellen, dat deze naar de wet stapt en zegt: 'Kun je me toestemming geven deze mens in bezit te nemen?' Als de wet dan zegt: 'Ga je gang;' zal de zonde maar al te graag aan de slag gaan, de mens in bezit nemen, en hem tot allerlei kwaad aanzetten.

De apostel is onze vraag voor: 'Is de wet dan zonde? Volstrekt niet! Ja, ik zou de zonde niet hebben leren kennen, tenzij door de wet.' (vers 7) en: 'Zo is dan de wet heilig, en ook het gebod is heilig en rechtvaardig en goed.' (vers 12).

Een andere vraag komt echter op: hoe kan een heilige, rechtvaardige en goede wet ons nu dienstbaar maken aan de zonde, ons daarin gevangen houden en in wezen de zonde in staat stellen ons te leiden in allerlei kwaad?

Het doel van de wet

'...het gebod dat ten leven moest leiden, bleek voor mij juist ten dode te zijn.' (Rom. 7:10).

Oorspronkelijk werd de wet ons ten leven gegeven. God schiep de mens volmaakt en schonk hem een volmaakte wet. Het was een 'koninklijke wet', de 'wet van de vrijheid'. God beloofde Adam eeuwig leven op voorwaarde van volmaakte gehoorzaamheid. Juist door de perfectie van zijn natuur was Adam daartoe in staat. Zolang hij gehoorzaam was, werd hij door de wet gerechtigd. Het was zijn vriend en beschermer. Toen kwam de mens in opstand. Met al de toorn en de macht van het goddelijk gezag veroordeelde de wet hem ter dood, werd zijn cipier en wierp hem in de gevangenis. Dat is een duidelijk beeld. U woont in een goed land met rechtvaardige wetten. Zolang u deze eerbiedigt, leggen ze u niets in de weg, maar vormen ze juist een bescherming. Overtreedt u ze echter, dan worden ze u vijandig, dan zorgen ze dat u in de gevangenis terecht komt.

De mens heeft gekozen voor dienstbaarheid aan de zonde. De gerechtigheid van Gods wet eist daarom dat hij de heer van zijn keuze zal dienen.

Hoop voor gevangenen

Charles Dickens beschrijft de gevangenis voor mensen die in schulden zijn geraakt. Als iemand in die tijd geld schuldig was, kon zijn schuldeiser een aanklacht tegen hem indienen en dan werd hij in de gevangenis gegooid. Pas als hij zijn schuld tot op de laatste cent had terugbetaald, kon hij de cel uit.

Bij Gods wet staan we in tweeërlei zin in de schuld:

1. De mens dient Gods wet op volmaakte wijze te gehoorzamen of te vervullen

2. Door de overtreding ervan moeten we straf ondergaan

De gerechtigheid Gods vereist dat we in de gevangenis blijven zonder hoop dat we ooit onze schuld kunnen aflossen. We worden vastgehouden door een ontzaglijke macht, waar niemand los van kan komen. Wie dat meent waant zichzelf sterker dan de wet, machtiger dan God. Geen menselijk vermogen, geen menselijk plan is daartoe in staat.

Toch is er hoop voor de gevangenen: 'De Schrift heeft alles besloten onder de zonde, opdat ten gevolge van het geloof in Jezus Christus de belofte het deel zou worden van hen, die geloven. Doch voordat dit geloof kwam, werden wij onder de wet in verzekerde bewaring gehouden met het oog op het geloof dat geopenbaard zou worden. De wet is dus een tuchtmeester geweest voor ons tot Christus, opdat wij uit geloof gerechtvaardigd zouden worden. Nu wij echter tot het geloof gekomen zijn, zijn wij niet meer onder de tuchtmeester.' (Gal. 3:22-24).

Gerechtigheid door het geloof bevrijdt de geketenden! Niet dat ons geloof enige deugd bezit, maar wel het object van ons geloof: de Here Jezus Christus. Het evangelie vertelt over Jezus en over hetgeen Hij voor ons heeft gedaan. Hij had ons zo lief dat Hij de hemel een ongewenste plaats achtte zolang wij nog in de gevangenis zuchtten, zonder hoop op bevrijding. Toen Hij zag dat we hopeloos bij de wet in de schuld stonden en dat we die schuld nooit zelf zouden kunnen inlossen, kwam Hij tot ons en nam onze plaats in:

'Maar toen de volheid des tijds gekomen was, heeft God Zijn Zoon uitgezonden, geboren uit een vrouw, geboren onder de wet, om hen die onder de wet waren, vrij te kopen, opdat wij het recht van zonen zouden verkrijgen.' (Gal. 4:4, 5).

In onze naam en ten behoeve van ons, betaalde Hij onze schuld. 'Christus heeft ons vrijgekocht van de vloek der wet door voor ons een vloek te worden.' (Gal. 3:13). Onze schuld was tweevoudig, zo ook Zijn aflossing.

1. Door volmaakte gehoorzaamheid *vervulde* Hij de wet voor ons

2. Door Zijn dood aan het kruis *betaalde* Hij onze schuld voor ons

Dit wordt wel eens de actieve en de passieve gehoorzaamheid van Christus genoemd. Hij was onze Plaatsbekleder en wat Hij deed was allemaal voor ons, zodat het is alsof wij het zelf hebben verricht. In Adam waren we verloren, in Christus zijn we gered (Rom. 5:17-19). Evenals we in Adam zondigden, leven we zondeloos in Christus en hebben we de straf, die de wet eist, ondergaan (2 Cor. 5:14). Dat is goed nieuws! Dat is het evangelie. Ofschoon Christus met Zijn bloed onze acte tot invrijheidstelling heeft getekend, treedt Zijn verlossing pas in werking als wij 'berouw tonen en het evangelie geloven.'

Berouw is droefheid over onze zonde, het is een veranderde houding ten opzichte van de wet. Zolang we de wet vijandig gezind zijn, houdt deze ons in zijn greep. Iemand die bevrijd door Christus de wet veracht, hem vijandig bejegend, kan er op rekenen weer met hem in conflict te komen. Zo is het ook in ons dagelijks leven. Alleen zij die de wet eerbiedigen, komen niet in conflict met de justitie.

Geloof verlost ons echter van die vijandschap. Geloof legt als het ware beslag op wat Jezus heeft gedaan. God zet dan Diens gehoorzaamheid op onze rekening. Daarom heeft iemand die in Christus gelooft de gehele wet vervuld (Rom. 10:4). Hij staat niet langer in de schuld, maar als iemand die zijn straf heeft uitgezeten staat hij voor de rechtbank. In Zijn Plaatsvervanger heeft hij die straf ondergaan en in die Plaatsvervanger is hij als iemand met een volmaakt, zondeloos leven.

Geloof dat werkt

De gebondenheid aan de wet is het gevolg van een verkeerde relatie tot die wet. Een opstandige die de wet haat, staat in een onjuiste verhouding tot de geboden. Een wettisch mens trouwens ook. Rechtvaardiging betekent dan ook dat de zondaar weer in de juiste verhouding tot de wet komt te staan. En die gerechtvaardigd is, is vrij van de wet. Geloof is niet alleen maar ja-knikken, alleen maar iets aanvaarden. Geloof is actief, werkt, brengt iets tot stand. Alleen dan is het geloof echt. Hoe kunnen we ons geloof tonen? Door onze werken, door de gevangenis der zonde te verlaten, door in het geloof verder te gaan.

Het tijdstip van geloven breekt niet pas aan als we de macht van de zonde niet meer voelen. Nee, wanneer onze aanvechting het grootst is, breekt het ogenblik aan om ons geloof in het evangelie van Jezus Christus te tonen. Dan pas zal men merken dat het geloof een levende werkelijkheid is, want dezelfde macht die ons gebonden hield, wijst ons de weg naar de vrijheid.

Geloof in Christus bevrijdt en bevestigt die vrijheid. Dat is geen vrijheid om te zondigen. Aan geloof paart zich de gehoorzaamheid. Want door het geloof staat de christen in een nieuwe verhouding tot de wet. Deze is niet langer meer een vijand, maar een vriend, een beschermer. Het is weer, als in de dagen van de ongevallen Adam, een 'koninklijke wet', een 'wet van vrijheid' (Jac. 2:8, 12).

De christen dient die wet 'in de nieuwe staat des Geestes, en niet in de oude staat der letter' (Rom. 7:6). Met Paulus zegt hij: '...naar de inwendige mens verlustig ik mij in de wet Gods' (Rom. 7:22), 'Gode zij dank door Jezus Christus, onze Here' (Rom. 7:25), 'wij bevestigen haar door geloof' (Rom. 3:31).

Wet en evangelie

Dit artikel is geschreven door Louis Berkhof (1873-1957). Op 83-jarige leeftijd overleed Berkhof na een lange en schitterende loopbaan als hoogleraar aan het Amerikaanse Calvin Theological Seminary in Michigan. Zijn publicaties over de reformatorische geloofsleer bezorgden hem wereldbekendheid. Hierna volgt een gedeelte uit zijn Systematische Theologie, pag. 612-615. (The Banner of Truth Trust, Londen). Het is een commentaar op de verhouding in de bijbel tussen wet en evangelie.

Reeds van het begin van de reformatie maakten de hervormers onderscheid tussen wet en evangelie als twee onderdelen van het Woord Gods. Beide zagen zij echter als middelen die God in Zijn genade gebruikt. Het onderscheid werd niet identiek geacht aan dat tussen het Oude en het Nieuwe Testament. Beide werden gezien als iets wat zowel in het Oude als het Nieuwe gold. In beide Testamenten is sprake van wet en evangelie.

De wet omvat alles in de bijbel wat een openbaring van Gods wil is, in de vorm van een gebod of verbod. Het evangelie wordt gevormd door alles wat in beide Testamenten betrekking heeft op het verzoeningswerk en waarin de zoekende en reddende liefde van God in Jezus Christus tot uitdrukking komt. Beide, wet en evangelie, hebben hun eigen functie in de bedeling der genade. De wet tracht in het hart van de mens berouw over de zonde op te wekken, terwijl het evangelie tot doel heeft de mens tot reddend geloven in Jezus Christus te brengen. In een bepaald opzicht is het werk van Gods wet voorbereidend op het werk van het evangelie. De wet verdiept het bewustzijn van zonde en wijst de zondaar op zijn behoefte aan verzoening. Wet en evangelie dienen beide hetzelfde doel en zijn onvervangbaar als genademiddel. Dit is echter niet altijd voldoende onderkend.

De beloften die de christen ontvangt, leggen hem zeker bepaalde verplichtingen op. Daaronder valt ook het gehoorzamen aan Gods wet. Naast die beloften en verplichtingen ontvangt hij echter ook de verzekering dat God in hem zal doen 'het willen en werken'. De starre dispensationalisten (die de wet als afgedaan beschouwen) stellen wet en evangelie als absolute tegenstellingen. In de vorige bedeling was Israël onder de wet, in de nieuwe bedeling staat de christelijke kerk onder het evangelie en is derhalve vrij van de wet. Het evangelie, menen zij, is thans het enige middel dat God voor Zijn verzoeningswerk gebruikt. De wet heeft daarin betekenis noch functie meer. De christen hoeft zich daarom ook geen zorgen meer te maken over de eisen die de wet aan hem stelt. Christus heeft ze alle vervuld. Deze dispensationalisten schijnen echter te

vergeten dat, hoewel Christus de vloek van de wet heeft gedragen en op grond van een werkverbond met Zijn Vader aan alle eisen van de wet heeft voldaan, Hij de wet voor ons niet heeft vervuld als *leefregel*. In dat opzicht blijft de christen aan de wet gebonden, los van welke verbondsovereenkomst ook.

Noodzaak tot onderscheid tussen wet en evangelie

Het is goed het verschil tussen de twee vast te leggen. Dit zou als drievoudig kunnen worden aangemerkt:

a. Zoals reeds gezegd, berust het verschil niet op hetzelfde onderscheid als bestaat tussen Oude en Nieuwe Testament. Evenmin heeft het iets te maken met een wetsbedeling en een evangeliebedeling. Het is onschriftuurlijk te veronderstellen dat in het Oude Testament geen evangelie zou zijn, of tenminste niet in dat gedeelte dat handelt over de wet. Er is evangelie in de Genesis-beloofte, in de ceremoniële wet en in de profeten (zie bijvoorbeeld Jesaja 53, 54, 55; Jer. 31:33, 34; Ezechiël 36:25-28). In feite stroomt het evangelie als een brede rivier door het gehele O.T. met als climax de messiaanse profetieën.

Evenmin is het schriftuurlijk te veronderstellen dat het N.T. gespeend zou zijn van de wet of dat de wet niet meer zou gelden in de nieuwe bedeling. Jezus heeft de eeuwige geldigheid van de wet geleerd (Matt. 5:17-19). Paulus stelt dat God er voor zorgt dat de eis van de wet in ons leven wordt vervuld (Rom. 8:4) en stelt zijn lezers verantwoordelijk deze wet te houden (Rom. 13:9). Jacobus verzekert zijn lezers ervan dat wie in één gebod struikelt (en hij noemt enkele voorbeelden!), een overtreders is van alle (Jac. 2:8-11). Johannes definieert zonde als wetteloosheid en zegt dat als we God liefhebben, wij zijn geboden zullen houden (1 Joh. 3:4; 5:3).

b. Men kan natuurlijk zeggen dat een christen tot op zekere hoogte vrij van de wet is. De bijbel spreekt over de wet niet altijd in dezelfde zin. Soms beschouwt zij de wet als de onveranderlijke uitdrukking van Gods wil en karakter, die op alle tijden en onder alle omstandigheden van toepassing is. Verder betreft de bijbel de wet in zijn functie onder het werkverbond, waarin het eeuwige leven werd toegezegd op voorwaarde van gehoorzaamheid. De mens bleek niet in staat aan deze voorwaarde te voldoen, verloor bovendien de kracht daartoe en staat op grond van zijn zondige natuur onder het oordeel. Als Paulus spreekt over de tegenstelling tussen de werken der wet en het evangelie, denkt hij aan de wet in zijn functie onder het werkverbond dat verbroken werd en nu de zondaar niet meer kan rechtvaardigen, maar slechts veroordelen. Van de wet in deze zin, dus als middel tot het eeuwige leven en als veroordelende macht, is de christen vrijgemaakt. Christus werd namelijk voor hem tot vloek gemaakt en voldeed óók aan de wetseis van het werkverbond. In die zin sluiten wet en evangelie elkaar inderdaad uit.

c. In een ander opzicht echter is de christen niet vrij van de wet. Het wordt heel anders als we de wet beschouwen als iets wat de mens normaal aan God verschuldigd is te doen, maar dan los van het werkverbond. In die zin is het onmogelijk ook maar één reden te vinden op grond waarvan de mens vrijstelling van de wet kan vorderen. Het is puur antinomianisme te stellen dat Christus de wet plaatsvervangend hield als gedragsregel ten behoeve van de christen, zodat deze de hele wet wel kan vergeten. De eis van de wet heeft betrekking op de totale existentie van de mens, inclusief op diens verhouding tot het evangelie.

Christelijke vrijheid en het gezag van Gods wet

Gods wet is absoluut en objectief. Hij staat boven de wisselvalligheden van het menselijk bestaan. Waar Gods wet ontbreekt, komt een andere vorm van gezag op. Zo heeft de Kerk van Rome het pauselijk gezag en kennen vele protestantse richtingen tegenwoordig aan religieuze intuïtie en geloofsbeleving hoge autoriteit toe.

De dwalingen van sommige christelijke sekten in het verleden, hebben vele kerken op evangelische grondslag huisverig gemaakt voor de wet en wetticisme. Daardoor is de neiging ontstaan in een ander uiterste te vervallen en de wet in zijn totaliteit af te wijzen. Velen beweren dat men een goed christelijk leven kan leiden zonder zich aan de regels van het goddelijk gezag te onderwerpen. Deze tendens hangt samen met de geest van de tijd, met de losbandigheid die overal gaat overheersen. Het evangelie van Gods Woord kan echter nooit naar waarde worden geschat en zuiver worden begrepen zonder de wet. Buiten de context van de wet is geen enkel christelijk dogma te verklaren. Wat is zonde als er geen wet meer bestaat? Wat is nog het doel van de verzoening? Hoe kan dan berouw en bekering bestaan? Is Gods rechtvaardiging van de zondaar niet een *gerechtelijke* zaak die inhoudt dat iemand gratis wordt verleend van de veroordeling door de wet? De Amerikaanse theoloog Girdlestone zegt over het begrip 'rechtvaardig':

'Het woord rechtvaardig (Gr. dikaios) wordt in het Nieuwe Testament bijna altijd gebruikt in de betekenis van oprechtheid en genade. Dit is in overeenstemming met wat we reeds ontdekten in het Oude Testament; dit woord wordt gebruikt voor God, de rechtvaardige Rechter, voor Jezus Christus, de Heilige en Rechtvaardige Rechter, voor Jezus Christus, de Heilige en Rechtvaardige en voor hen die zullen opstaan in de "opstanding der rechtvaardigen".' — R. B. Girdlestone, *Synonyms of the Old Testament*, p. 168.

In de beschrijving van het Oude Testament is God de God van de wet. Hij is een rechtvaardig God. Al Zijn daden, woorden en wegen worden rechtvaardig genoemd (Ps. 7:10; 145:17; 1 Sam. 12:7; Jes. 45:19). Bovenal is Zijn wet rechtvaardig en verlangt Hij absolute gehoorzaamheid daaraan (Deut. 4:8; Ps. 19:9; 119:160; 106:3).

De Australiër Dr. Leon Morris, een protestants theoloog, schrijft:

'Een heel belangrijke functie van de wet is het begrijpen van Gods handelen. Dat voelt men ook in Abrahams vraag: "... zou de Rechter van de ganse aarde geen recht doen?" (Gen. 18:25). God wordt met een juridische term Rechter genoemd en Zijn betrekkingen tot onze wereld zouden kunnen worden omschreven met juridische begrippen. De vraag van Abraham drukt zijn vertrouwen uit dat God zal handelen in overeenstemming met Zijn wet. De heidense afgoden kon men dat vertrouwen echter niet schenken. Men kon eenvoudig niet van ze op aan. Met Jahwe lag dat heel anders.

Deze geheel andere opvatting over het Goddelijke, gebaseerd op een geopenbaarde wet, zou wel eens de grondslag kunnen zijn geweest voor de superioriteit van de Joodse religie boven die der omringende volken. Jahwe's handelen kon nimmer in strijd zijn met Zijn wet. Men kon er vast op rekenen dat Hij rechtvaardig zou handelen. Maar omdat Hij rechtvaardig was, eiste Hij van Zijn volk dat het zou leven overeenkomstig die wet. Indien ze dat niet zouden doen, eiste hetzelfde rechtvaardige karakter van Jahwe dat ze zouden worden gestraft. Zijn wraak was de onontkoombare reactie op de overtreding. Daar kon de Hebreëer op rekenen. Derhalve kan Jeremia zeggen: "Zelfs de ooievaar aan de hemel kent zijn vaste tijden en tortelduif en zwaluw nemen de tijd van hun komst in acht, maar Mijn volk kent het recht des Heren niet." (Jer. 8:7). Zo natuurlijk en vanzelfsprekend als de trek voor de trekvogels, is wet en oordeel voor de Heer. Veelbetekenend is ook dat de schrijvers van het Oude Testament soms erg ver gingen door legalistische voorbeelden aan te halen om de Goddelijke activiteiten te illustreren. Tegenwoordig staan we nogal wantrouwend tegenover dit "wetticisme". Er is weinig belangstelling meer voor mensen die Gods wet verdedigen. In de oude tijden was dat echter anders. Men besprak die wet op heel ontspannen wijze. De geboden waren eenvoudig gesteld en simpel te verklaren. Men maakte daar geen probleem van, sprak er ongedwongen over, ja schiep er zelfs vreugde in. De mensen van het Oude Testament konden heel goed leven met Gods wet en in de samenleving die daarin haar grondslag had. Ze konden er dan ook niet genoeg van krijgen Jahwe te beschrijven als een God Die volledig deel had aan dit leven met de wet.

"De Here maakt Zich gereed om Zijn rechtsgeding te voeren en Hij staat klaar om Zijn volk te richten." (Jes. 3:13). "Want mijn pleitzaak en mijn geding hebt Gij berecht, als rechtvaardig rechter de rechterstoel bestegen. ... ja Hij oordeelt de wereld in gerechtigheid, richt de natien in rechtmatigheid." (Ps. 9:5, 9). Of het volgende majestueuze beeld van de profeet Micha: "Hooftoch wat de Here zegt: Sta op, treed als aanklager op ten aanhoren van de bergen, en laat de heuvelen uw stem vernemen. Hooft, gij bergen, de aanklacht des Heren, ook gij, onwrikbare grondvesten der aarde. Want de Here heeft een aanklacht tegen Zijn volk en met Israël wil Hij een rechtsgeding aangaan." (Micha 6:1, 2; verg. Jes. 41, 1, 21; 50:8; Jer. 25:31). Deze lijst zou nog verder uitgebreid kunnen worden. In de visie van de Hebreërs waren de Wet en Jahwe onverbrekelijk met elkaar verbonden.

Uit dit summere onderzoek blijkt duidelijk dat het Oude Testament God zeer consequent ziet als een God Die werkt met een wetsmethodiek. Dit is niet zomaar een idee van enkele Oudtestamentische schrijvers, maar men vindt dit concept zonder uitzondering bij allen terug. De heidenen evenwel, zagen de godheid als verheven boven de wet, een heerser die door niets en niemand in zijn verlangens en strevingen gehinderd of beperkt kon worden. Het gedrag van hun goden was dan ook onberekenbaar en wisselvallig en hoewel zij van hun aanbidders onvoorwaardelijke gehoorzaamheid en onderdanigheid eisten, waren hun eisen noch van werkelijke zedelijke waarde noch logisch van inhoud.

Met de God van de Hebreërs lag dit heel anders. Het Oude Testament heeft het nooit over iets buiten Hem dat Zijn handelen zou kunnen beïnvloeden. Wij dienen te waken voor de gedachte dat God bijvoorbeeld gebonden zou zijn aan Zijn eigen wet die boven Hem zou staan. Nee, Jahwe zag men in het Oude Testament als wezenlijk rechtvaardig van karakter en de wet was onlosmakelijk aan Zijn wezen verbonden.' — Leon Morris, *The Apostolic Preaching of the Cross* (Londen: Tyndale Press), p. 253, 254, 256, 258.

Zonde en wet

Indien gerechtigheid betekent: in overeenstemming zijn met Gods wet (Rom. 2:13; Ps. 106:3; Lucas 3:6), dan moet zonde zijn: tegengesteld zijn aan de wet. Wat is duidelijker dan het woord van de apostel Johannes: 'Ieder die de zonde doet, doet ook de wetteloosheid en de zonde is wetteloosheid.' (1 Joh. 3:4).

De *Westminster Shorter Catechismus* zegt: 'Zonde is ieder gebrek (of tekort) in het leven of overtreding van Gods wet.'

Het spreken in algemene zin over zonde zal onmogelijk het geweten van zondaren kunnen aanspreken. Abraham Kuyper heeft eens gezegd:

'Algemeenheden zijn nutteloos. . . Predikanten die trachten de zonden van de mens aan te tonen door alleen maar te zeggen dat ze verloren zijn, dood in overtredingen, missen de kracht die alleen de etterende zweren van het hart kan opensnijden.' – Abraham Kuyper, *The Work of the Holy Spirit* (Grand Rapids, Eerdmans), p. 252.

Op een heel andere wijze dan de meeste vage, filosofische uitspraken van moderne theologen of psychologen, stelt de lutherse theoloog, Edward W. A. Koehler:

'De bijbel noemt zonde "wetsovertreding", "wetteloosheid" (1 Joh. 3:4). Handelingen, woorden en gedachten zijn nimmer in zichzelf zonde, maar worden dat zodra zij afwijken van Gods wet. Van de vrucht van een boom eten lijkt een tamelijk onschuldig vergrijp, maar God had het verboden en derhalve was het zonde (Gen. 2:17). Toen Saul Agag, de Amalekietenkoning, spaarde en de mooiste schapen en ossen van de buitgemaakte veestapels als offer wilde gebruiken, leek dit een humane en vrome handeling: God had hem echter opgedragen Amalek volkomen te vernietigen en daarom was het zonde ze te sparen (1 Sam. 15). Toen de kinderen Israëls, ten tijde van de Exodus, goud, zilver en juwelen van de hun Egyptische onderdrukkers leenden (Ex. 12:35, 36), zonder deze later terug te geven, werd dit niet als zonde aangerekend, omdat God het hun zo had bevolen (Ex. 3:22).

Of iets zonde is wordt niet bepaald op grond van wat wij menen of gevoelen, maar uitsluitend op basis van de vraag: is dit of dat wel in overeenstemming met Gods Woord? Zonde is geen lichamelijke toestand, maar een zedelijke en het bestaat hierin: een bepaalde daad, een zeker gedrag of een bepaalde toestand waarin de mens verkeert is niet zoals God dat verwacht. Het is een tegengesteldheid aan Gods wil. Daarom betekent zondigen doen wat God verbiedt (Gen. 2:17) of na te laten wat Hij verlangt (Lev. 19:2). Met betrekking tot de wet betekent zonde derhalve, het zich niet houden aan de regels. Met betrekking tot God betekent het zich onttrekken aan Zijn wil. Iedere *afwijking* van de wet is zonde, of het nu om belangrijke of onbelangrijke zaken gaat, of het bewust of onbewust gebeurt, opzettelijk of per ongeluk, of zelfs tegen onze wil (Rom. 7:19). Of iets zonde is wordt niet bepaald door onze mening, onze kennis, ons motief, onze wil, maar uitsluitend op grond van de vraag of iets wel of niet in overeenstemming met Gods wil is. Onze persoonlijke instelling kan onze schuld weliswaar verergeren of verminderen, maar het wezen van de daad of van het gedrag als wets-overtreding verandert daardoor niet. Zelfs goede bedoelingen kunnen een onwettige daad niet in een wettige omzetten (1 Sam. 15:1-26). Wij kunnen nimmer zondigen tot eer van God (Rom. 6:21).' – Edward W. A. Koehler, *A Summary of Christian Doctrine*, p. 62, 63.

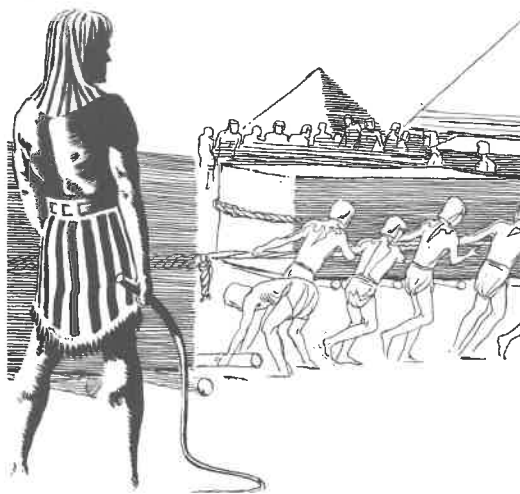
Aangaande wet en wetsovertreding doet de apostel Paulus drie beslissende uitspraken: '. . . waar echter geen wet is, is ook geen overtreding.' (Rom. 4:15).

'Maar zonde wordt niet toegerekend als er geen wet is.' (Rom. 5:13).

'Is de wet zonde? Volstrekt niet! Ja, ik zou de zonde niet hebben leren kennen, tenzij door de wet.' (Rom. 7:7).

Hieruit kunnen wij de volgende conclusies trekken:

1. Als men de wet niet kent, weet men ook niet wat zonde is.
2. Alleen zij die het ernstig menen met de wet, zullen

nimmer lichtvaardig over zonde spreken en denken.

3. Het is nutteloos het evangelie te prediken zonder de hoorders ervan te overtuigen dat, zij gemeten aan Gods wet, zondaars zijn.

De wet moet men zien als een spiegel. Natuurlijk kun je je niet in een spiegel wassen, maar je hebt ook geen behoefte om je gezicht te wassen, als je in de spiegel niet hebt opgemerkt dat het zo vuil is.

Verlossing en wet

Evenmin als we zonder de wet kunnen begrijpen wat zonde is, kunnen we zonder wet Gods reddende handelen verstaan. Het woord *verlossing* of *lossing* betekent in de zin zoals het zowel in het Oude als Nieuwe Testament wordt gebruikt, dat er sprake is van een bevrijding tegen een *losprijs*. Het is een *loskoop*, dus de verlossing is niet gratis, althans niet van Gods standpunt uit bezien. Hoewel God almachtig is, hebben wij niet het recht te menen dat onze verlossing op een voor Hem gemakkelijke wijze tot stand is gebracht. Dat is de reden dat de bijbelschrijvers het woord *lossing* gebruikten. Waarom was er een *losprijs* nodig? En aan wie werd die betaald? Er bestaat een theorie, van een der kerkvaders, dat God hem aan de duivel betaalde. Van oorsprong was de mens echter geen eigendom van Satan. Weliswaar werd hij zijn gevangene, maar hij is van Satan bevrijd, terwijl deze nimmer zijn rechtmatige eigenaar is geweest.

De apostel Paulus brengt de verlossing in verband met de wet als hij zegt: 'Christus heeft ons vrijgekocht van de vloek der wet door ons een vloek te worden.' (Gal. 3:13).

De verlossing staat dus in relatie tot Gods gerechtigheid die eist dat de wet wordt vervuld door een volmaakt leven van gehoorzaamheid. Als er ook maar één tekortkoming wordt geconstateerd, eist deze gerechtigheid genoegdoening. God is echter ook vol van genade en liefde. Hij wil graag vergiffenis schenken. Gerechtigheid zowel als genade zijn eigenschappen van God. Aan de ene kant is het Hem onmogelijk aan de zonde voorbij te gaan, aan de andere kant wil Hij Zijn schepselen sparen. God kan noch tegen de ene noch tegen de andere kant van Zijn wezen handelen. Nergens in de bijbel wordt de indruk gewekt dat God de zonde vergeeft zonder gerechtigheid uit te oefenen. De enige wijze waarop God—gezien vanuit hetgeen Hij ons in Zijn Woord daarover heeft geopenbaard—zondaren kan vergeven en toch rechtvaardig blijven, is door te zorgen dat Zijn wet wordt vervuld door een heilig leven en de overtreding wordt uitgewist door de vol-

trekking van het doodvonnis. Deze hoge losprijs kon echter alleen God Zelf betalen. Alleen Hijzelf, in Zijn Zoon, kon in onze plaats gaan staan en onze Plaatsvervanger zijn. In onze naam en in onze plaats werd de Zoon 'uitgezonden, geboren onder de wet, geboren uit een vrouw, om die onder de wet waren, vrij te kopen, opdat wij het recht van zonen zouden verkrijgen.' (Gal. 4:4, 5).

Eerst vervulde Hij op volmaakte wijze en door een heilige gehoorzaamheid alle geboden en eisen van de wet, vervolgens droeg Hij voor alle zonden van alle mensengeslachten de verdiende straf van een schandelijke dood. Dit is een bewijs dat 'God Zelf ook maar geen haarbreed wil en kan veranderen aan Zijn wet, zelfs niet om een universum vol zondaars te redden.' (Bacon).

Deze visie op de verzoening deed de schrijver Adolphe Monod uitroepen: 'Red eerst de wet van God, daarna mag je mij verlossen.' De grote puritein John Flavell merkte op: 'Nimmer werd Gods wet meer geëerd dan toen Jezus Christus erdoor werd veroordeeld.' Spurgeon verklaarde: 'Ik heb altijd het gevoel gehad dat mijn geweten nimmer tot rust zou zijn gekomen als ik op een onrechtvaardige wijze zou zijn verlost en vergeven.'

Als men de verzoening slechts zou zien als een briljante draai, een handige uitvlucht om onder de wet uit te komen, zou het zeker geen zuivere motieven uitwerken die het christen-zijn voortbrengt. Zij die de ernst van de verzoening niet inzien, zullen het evenmin met de wet ernstig nemen. Onze visie op de verlossing is vaak te subjectief. Het grote doel ervan is te laten zien dat de eer van God, dat Zijn wet en Zijn regering moeten blijven gehandhaafd. Als men verzuimt de dood van Christus in verband met de wet te brengen, mag dat sterven wellicht vreselijk lijken en een daad van liefde en lijdzaamheid toeschijnen, maar het blijft iets onbegrijpelijks.

Berouw, geloof en wet

'Bekeert u en gelooft het evangelie' is de boodschap van het Nieuwe Testament. Zonder berouw echter kan niemand geloven in zijn verlossing. 'Tenzij gij berouw hebt, zult gij allen verloren gaan.' Maar alleen als de mens in het licht van Gods wet leert zien wat zonde is, kan hij tot berouw komen. Het Griekse woord voor berouw (metanoia) betekent letterlijk een ommekeer van opvatting of een veranderde houding. Berouw betekent een ommekeer in onze visie op Gods wet! Als de bijbel spreekt over berouw dan bedoelt ze daarmee: berouw over zonde en zonde is wetteloosheid (1 Joh. 3:4). De bijbel zegt: 'Daarom dat de gezindheid van het vlees vijandschap is tegen God; want het onderwerpt zich niet aan de wet Gods.' (Rom. 8:7). De natuurlijke onbekeerde mens staat vijandig tegenover God en Diens wet. Deze kan men niet van elkaar scheiden. Onze houding tot God bepaalt ook die tot de wet.

Toen de apostel Petrus de joden op pinksteren opriep tot bekering liet hij hun eerst zien wat ze misdaan hadden. Paulus zegt: 'Ik zou zonder de wet geen zonde hebben gekend.' Alleen door de verkondiging van Gods wet zal de mens leren inzien dat hij een zondaar is, dat hij de dood verdient. Dit was ook het twistpunt tussen Luther en Agricola, de eerste grote protestantse antinomianist. Volgens hem was de wet niet langer nodig om de mens tot inkeer te brengen. Predik slechts de liefde van God en het kruis van Christus en de mensen zullen zich bekeren. Luther en Melancton bestreden deze afval met al het gezag van de door God geschonken waarheid. Voor de la-

tere generaties lieten zij een ondubbelzinnig getuigenis na dat Gods wet moet worden gehouden en in de kerken moet worden onderwezen.

In berouw ligt echter nog een ander element dat onze aandacht verdient. De apostel Paulus vraagt de mens: 'Of veracht gij de rijkdom van Zijn goedertierenheid, verdraagzaamheid en lankmoedigheid, en beseft gij niet dat de goedertierenheid Gods u leidt tot boetvaardigheid?' (Rom. 2:4).

De goedheid van de Goddelijke liefde en het Goddelijk mededogen is geopenbaard in het kruis van Christus. Tot erkenning gekomen van zijn zware schuld, ziet de zondaar Christus aan het kruis, als zijn Plaatsvervanger. Hij beseft dat als de Vader Zijn Zoon niet heeft gespaard, de wet niet kan zijn afgeschafte, veranderd, aangepast of versoepeld. Nee, hij is tot het inzicht gekomen dat de wet juist moest worden gehandhaafd en vervuld vóór God Zijn vergevensgezindheid kon openbaren aan een verloren en opstandig mens. Hij zal dan geen berouw hebben omdat hij bevreesd is voor de gevolgen, maar hij heeft geleerd de zonde zelf te berouwen. Hij beseft nu ten volle wat hij heeft aangericht, hij realiseert zich de oorzaak van al het oneindige lijden van Gods Zoon. Zoals David zal hij uitroepen: 'Tegen U, tegen U alleen heb ik gezondigd.' In plaats van vijandig te blijven tegen Gods wet, heeft hij een diepe afkeer gekregen van zijn vroegere opstandigheid. Hij heeft diep berouw van het feit dat hij vroeger maar zijn eigen weg ging, dat hij slechts zijn eigen inzichten volgde. Nu echter kiest hij Gods weg, verlangt hij Gods richtlijnen te volgen, nu ziet hij Gods wet als de hoogste maatstaf voor zijn doen en laten.

Natuurlijk is geen enkele zondaar in staat zelfstandig tot berouw te komen. De Heilige Geest brengt hem tot inkeer als hij de prediking van wet en evangelie niet weerstaat. De door de Geest geïnspireerde reactie op de verkondiging van wet en evangelie is altijd: 'zich te bekeren tot God en te geloven in onze Here Jezus.' (Hand. 20:21).

Berouw en geloof zijn onafscheidelijk, hoewel de handelingen die er uit voortvloeien geheel verschillend zijn. Door berouw erkennen wij het gezag van Gods wet en belijden we dat die moet worden gehoorzaamd. Alleen maar erkennen dat dit zo is, kan niemand redden. Het is door het geloof dat de wet moet worden vervuld (Rom. 10:4) en door het geloof worden we verlost.

Als Schepper, Wetgever en Heerser van het universum (Jes. 33:22) heeft God Zijn zedewet bekend gemaakt en Zijn gerechtigheid eist dat deze op volmaakte wijze wordt gehoorzaamd. Zij die zich aan de wet houden zijn gezegend en gerechtvaardigd (Rom. 2:13; Ps. 106:3). Zij die tekort schieten in gehoorzaamheid, zijn voor altijd vervloekt en veroordeeld (Gal. 3:10; Jac. 2:10). Zoals ook Luther zei: 'De wet moet zodanig worden vervuld dat zelfs tittel noch jota verloren gaat. Anders is de mens veroordeeld en zonder hoop.' — Luther's Works (Philadelphia: Muhlenberg Press; St. Louis, Concordia), Vol. 1, p. 348, 349.

In berouw staan we voor de wet met lege handen. Maar met het geloof is dat anders. Geloof is als het oog van de ziel dat ziet dat Jezus voor ons de wet vervuld heeft (Matt. 5:17). Het geloof is als de hand die de kostbare parel van het evangelie aanneemt en God de volmaakte gehoorzaamheid van Jezus aanbiedt. Het geloof zegt: 'Het leven van Christus is het mijne, zoals Zijn daden en spreken, Zijn lijden en sterven het mijne zijn; alsof ik dat leven zou

hebben geleid, ik dat goede zou hebben gedaan, alsof ik zou hebben geleden en zijn gestorven...' – Luther's Works, idem, p. 297, 298.

Geloof bindt de hongerige ziel aan Christus en maakt hem een deelgenoot van de Heer van het universum. Zo wordt, door het geloof, de gehele wet in al zijn aspecten door ons vervuld, zoals ook geschreven staat: 'Want Christus is het einde der wet, tot gerechtigheid voor een ieder die gelooft.' (Rom. 10:4).

Ons geloof eist de gerechtigheid van Christus op als ónze gerechtigheid en wij mogen, daarmee bekleed, vrijmoedig naderen voor de eeuwige troon van God.

In dit licht bezien kunnen we ook begrijpen dat Paulus de mening afwijst dat het geloof de wet terzijde stelt. Integendeel, zegt hij, het geloof bevestigt de wet (Rom. 3:31). Volledig vertrouwen op de Christus Wiens leven en sterven het grootste eerbewijs aan de wet van Zijn Vader betekende, vormt voor ons de hoogste eerbied die wij aan de wet kunnen geven. Geloof is niet een manier om van de wet af te komen. Het is geen geraffineerd vervangingsmiddel voor gehoorzaamheid, maar stelt de zondaar juist in staat om zonder compromis in alle opzichten gehoorzaam te zijn.

Rechtvaardiging en de wet

Rechtvaardiging is een juridische term en betekent rechtvaardig verklaren, in het bijzonder in verband met een oordeelsvelling en een rechtszitting. Het woord kan, in de bijbelse grondbetekenis, alleen maar worden begrepen indien het in verband wordt gebracht met de wet. Dat is dan ook wat de apostel Paulus doet als hij in zijn Brief aan de Romeinen, de diepzinnigste uiteenzetting over rechtvaardiging in de bijbel, maar liefst 56 keer het woord wet bezigt. Aan het begin van zijn exposé stelt Paulus: '...want niet de hoorders der wet zijn rechtvaardig bij God, maar de daders der wet zullen gerechtvaardigd worden.' (Rom. 2:13). Dit is een eeuwige waarheid die nimmer kan worden gewijzigd of versoepeld. Een rechtvaardige God en een rechtvaardige wet kunnen de mens slechts rechtvaardigen op grond van een volmaakte gehoorzaamheid. De bijbel leert dat er twee manieren voor de mens zijn om hieraan te kunnen voldoen. Of hij komt voor God met zijn eigen gehoorzaamheid of hij valt terug op de plaatsvervangende gehoorzaamheid van een Ander. Het principe blijft echter gelijk: hij dient God een leven van volmaakte gehoorzaamheid aan te bieden.

De rechtvaardiging door het geloof is helaas vaak geleerd op een wijze die God en Zijn wet van eer beroofde. Velen denken Paulus na te volgen als ze verachtelijk over de wet spreken. De apostel wijst de wet wel af als middel om zalig te worden, maar nimmer als zedelijke en ethische norm.

Heiligmaking en de wet

De hervormers kenden de wet een drievoudig gebruik toe:

1. een **maatschappelijk** gebruik (om de samenleving tegen verwording te beschermen)
2. een **godsdienstig-opvoedkundig** gebruik (om zonde aan te tonen en een tuchtmeester (pedagogos) tot Christus te zijn)
3. een **vormend** gebruik* (als leefregel bij het herstel van het christelijk karakter van de mens).

Een groot deel van het tegenwoordige protestantisme

wijst dit 'derde gebruik' van de wet af of veronachtzaamt het. De Amerikaanse evangelische kerkgenootschappen (de zgn. Evangelicals) laten reeds jaren dit antinomianisme toe. Men is vervuld van het 'dispensationalisme' dat ruim honderd jaar geleden in Engeland ontstond. Dit laatste en de reformatorische leer zijn echter onverenigbaar. De aanhangers van het dispensationalisme wijzen het derde gebruik van de wet af. Louis Berkhof zegt over deze stroming in zijn Systematic Theology, p. 164 (Londen, Banner of Truth Trust): 'Het is puur antinomianisme'.

Wat is het uiteindelijke gevolg als men de derde toepassing van de wet afwijst? De lutherse theoloog John Warwick Montgomery noemt het 'heiliging ontheiligd' (zie: The Suicide of Christian Theology, Minneapolis; Bethany Fellowship Inc. 1970, p. 423-428). Het betekent de vernietiging van het grote christelijke dogma van de heiligmaking. Waarom? Om de woorden van Berkhouwer te gebruiken: 'Daarom is er een onverbreekbare relatie tussen heiliging en wet en omspannt het gebod Gods het ganse leven.' Geloof en Heiliging, p. 198.

Evenals zonde, verlossing, verzoening, berouw en rechtvaardiging zonder de wet hun betekenis verliezen, zo wordt zonder de wet de heiligmaking geheel uitgehold. Heiligmaking vloeit voort uit rechtvaardiging. Op hetzelfde ogenblik dat de berouwvolle, gelovige zondaar gerechtvaardigd wordt door de toekenning van de gerechtigheid van Christus (een goddelijke daad buiten de zondaar), wordt hij ook vernieuwd door de toedeling van de Heilige Geest (een goddelijke daad die plaatsvindt in de zondaar). Door de rechtvaardiging komt de zondaar in juridische zin weer recht voor de wet te staan, maar door de vernieuwing van zijn innerlijk door de Geest, begint hij een gehoorzaam leven te leiden. Dit is heiligmaking, namelijk in praktisch-zedelijk opzicht te gaan leven volgens Gods wet. Zoals ook Berkhouwer zegt: 'Ze (de gelovigen) zijn bereid, gereed tot de dienst, tot onderwerping aan het heilig gebod, dat nu de regel van hun leven is.' Idem, p. 214. Door de gave van Zijn Heilige Geest schrijft God Zijn wet in de harten van de rechtvaardigen (Hebr. 8:10). Deze staan dan niet meer vijandig tegenover die wet (Rom. 8:7), want dan wordt het woord vervuld: '...wat de wet niet vermocht omdat zij zwak was door het vlees – God heeft door Zijn Zoon te zenden in een vlees, dat der zonde gelijk, en wel om de zonde, de zonde veroordeeld in het vlees, opdat de eis der wet zou worden vervuld in ons die niet naar het vlees wandelen, doch naar de Geest.' Rom. 8:3, 4.

Dit hebben alle grote protestantse theologen sinds de reformatie geleerd, of ze nu luthers, calvinistisch, anglicaans

of puriteins waren. In zijn *Augsburgse Apologie* definieert Melanchton nauwkeurig de heiligmaking als een nieuwe gehoorzaamheid aan Gods wet:

'Er is namelijk geen spoor te bekennen van datgene wat men de reformatie verwijft, dat alles "bij het oude" blijft en dat geloof dus alleen maar zou zijn een ij gericht-zijn op een "vreemde" gerechtigheid. Integendeel, juist als we door het geloof gerechtvaardigd zijn geworden, moeten we de wet houden. De Tien Geboden worden hier met name genoemd.' Idem, p. 33.

'De volledige erkenning van het derde gebruik der wet vloeit voort uit een legalistische instelling, maar uit de zegening en de kracht der genade, die de mens bevrijdt uit z'n autonomie en hem stelt onder leiding van Zijn heilig gebod.' Idem, p. 178.

'Hij (de gelovige) grijpt de wet niet meer aan om eigen gerechtigheid te verwerven, maar in de geloofsgerechtigheid, in dit genadevolle toebehoren aan Christus ligt de nieuwe gehoorzaamheid verankerd. In deze nieuwe gehoorzaamheid krijgt de wet haar eigenlijke functie terug, een functie, waarbij het niet meer mogelijk is haar van de God der genade te abstraheren. Nu gaat het in het gebod om het genadig gebieden van God, om *Zijn* stem, om *Zijn* geleide.' Idem, p. 189.

Heiligmaking en wet zijn onverbrekelijk aan elkaar verbonden. Als men één van de twee laat vallen, bestaat ook de andere niet meer.

* Met betrekking tot deze derde toepassing van de wet hebben sommigen getracht aan te tonen dat Luther hierover met Melanchton van mening verschilde (deze heeft de uitdrukking namelijk het eerst gebruikt) en ook met Calvijn die er zeer gedetailleerd over handelt in de *Institutie*. Dit is evenwel strijdig met de feiten. De volgende uitspraak van Luther is duidelijk genoeg: 'Het doel van de wet is de mensen te onderwijzen dat zij fatsoenlijk en ordelijk leven, te tonen dat zij zondaren zijn zodat ze berouw zullen hebben en zich zullen richten tot Christus, en om te dienen als regel voor de christenen.' Paul Althaus zegt in zijn werk *Die Theologie des Martin Luthers*, p. 272, 273: 'Luther zag de geboden niet slechts als een spiegel waardoor hij de zonde kon herkennen – ofschoon ze dat ongetwijfeld zijn – maar daarenboven als onderwijs over de goede werken die God wenst. Zulk onderwijs is noodzakelijk en heilzaam voor de christen. Luther gebruikt weliswaar nergens de uitdrukking 'de derde functie van de wet' (tertius usus legis). Dit begrip komt uit de pen van Melanchton en werd vervolgens overgenomen in verschillende leerstellingen geschriften van de Reformatie. In essentie komt het begrip ook bij Luther voor.' De gereformeerde theoloog en vroegere hoogleraar aan de Vrije Universiteit te Amsterdam, Dr. G. C. Berkhouwer, zegt in zijn boek *Geloof en Heiliging over Maarten Luther*: 'Hoezeer hij ervan overtuigd was dat Gods genade souverain was en dat wij niet door de werken der wet gerechtvaardigd werden, toch schatte hij de betekenis van de wet zeer hoog en sprak hij van de drievoudige betekenis der wet, namelijk het instandhouden van de uitwendige ordening, het leiden van de zondaar tot erkenning van schuld en *de wet in het leven van de gelovige*.' p. 173. (In de voetnoot noemt Berkhouwer deze laatste (door hem gecursiveerde) toepassing, de tertius usus legis. Red.).

Heiligmaking en religieus subjectivisme

De 'heiligings'-beweging alsook de pinksterbeweging zien in heiligmaking het belangrijkste van het christelijke geloof. Wij wijzen een oproep tot heiliging beslist niet af. Die is nooit misplaatst en zeker tegenwoordig is er grote behoefte aan. Wij wijzen wel de gedachte af dat heiligmaking zou bestaan uit een aangenaam, religieus gevoel, een bijzonder extatische ervaring met buitengewone manifestaties. Voor vele christenen is heiligmaking helaas geworden tot een ondefinieerbare, mystieke ervaring. Evenals we door geloof (in objectieve zin door het werk van God in Christus) worden gerechtvaardigd, worden we ook geheiligd door gelovige gehoorzaamheid aan een objectieve wet. Beide, Gods werk en Gods wet, staan buiten ons, maar veranderen ons wel. Jezus bad of wij door het Woord der waarheid mochten worden geheiligd (Joh. 17:17), terwijl Petrus zegt dat de ziel wordt gereinigd door 'gehoorzaamheid aan de waarheid' (1 Petr. 1:22). Bijbelse heiligmaking wordt gevormd door oprechte onderwerping aan het Woord van de levende God. Het betekent dat wij ons niet langer laten leiden door onze eigen vermeende wijsheid, door mystieke ingevingen, maar slechts door de objectieve openbaring aan ons in Gods Woord.

'Meermalen wordt in de ethiek tegenover deze heteronomie gepleit voor de autonomie van het zedelijk subject, dat alleen gehoorzaamheid wilde bewijzen jegens de wet, die ten diepste uit eigen wezen voortkwam. Geheel deze problematiek valt weg in het leven der gelovigen. Allereerst kan er vanuit het evangelie van enige autonomie geen sprake meer zijn. De verzoening is juist een bevrijding uit de autonomie der zonde en de eigen wettelijkheid.'

'Dit van buiten af komen van Gods gebod is voor het gebod Gods essentieel. Het komt in geen enkel opzicht op uit de diepten van het mensenhart, maar het komt tot de mens die daarin juist z'n autonomie ziet aangetast en opgeheven.'

'In het waarachtig verstaan van de gebiedende Heer is gewilligheid en wordt de wet niet meer gevoeld als een dreigende macht, maar is ze het stralende middelpunt van Ps. 119, waarin de vreugde over de wet voor alle tijden wordt bezongen.' Berkhouwer, idem, p. 190, 191.

In de heiligmaking gaat het om twee vormen van gezag: dat van Gods wet of dat van onze intuïtie.

Drie populaire antinomianistische ideeën

In het christelijk leven van vandaag bestaan drie antinomianistische tendensen die zich zo vroom en zo geestelijk voordoen dat velen er door in verwarring worden gebracht:

1. Als de liefde van Christus in ons hart is, zijn de Tien Geboden overbodig geworden, want liefde is de vervulling van de wet.

Hoewel de liefde van Christus ons dringt (2 Cor. 5:14), geeft het ons geen inzicht in hoe wij moeten handelen en ons gedragen. Horatius Bonar, de beroemde hymne-schrijver, schrijft daarover in zijn boek *God's Way of Holiness*:

'Willen zij ons zonder de wet vertellen hoe wij God moeten dienen? Liefde, zeggen ze. Dat is puur verzinsel. Liefde is geen regel, maar een motief. Liefde vertelt me niet wat ik moet doen, maar hoe het gedaan moet worden. Liefde dringt mij de wil van Jezus te doen, maar om te weten wat Zijn wil is, heb ik iets anders dan liefde nodig. De wet van God is de wil van Jezus, en als men zich daarvan losmaakt, verdwijnt de liefde volledig in het duister. Liefde zou nimmer kunnen weten wat gedaan moet worden. Het zou kunnen zeggen: Ik heb de Meester lief, ik wil Hem dienen, doen wat Hij van mij vraagt. Dan moet ik echter de regels van het huis weten, anders zou ik Hem nooit kunnen dienen. Liefde zonder wet die alleen maar impulsen geeft, zal de grond zijn voor willekeur en verwarring, evenals zelfgerechtigheid en losbandigheid. Liefde zoekt juist de wet Gods om Gods wil te leren kennen; liefde verheugt zich in de wet.'

D. L. Moody zei:

'Men moet de mensen duidelijk maken dat de Tien Geboden nog altijd gelden en dat op overtreding ervan straf volgt. We willen geen evangelie gebaseerd op louter gevoel. De Bergrede schafte de Tien Geboden niet af. Christus vatte de wet aldus samen: Gij zult de Here uw God liefhebben met geheel uw hart, geheel uw ziel en met al uw kracht en geheel uw verstand, en uw naaste als uzelf. Paulus zei: Liefde is de vervulling van de wet. Betekent dat echter dat de gedetailleerde voorschriften van de Decaloog zijn vervallen? Wenst een vader geen gehoorzaamheid meer van zijn kinderen omdat ze zeggen van hem te houden? Verbrandt een volk zijn wetboeken omdat iedere inwoner van het land een patriot is geworden? Uiteraard niet. Toch zijn er mensen die zeggen dat de geboden niet meer gelden omdat zij God liefhebben. Paulus vraagt: "Doen wij dan de wet teniet door het geloof? Dat zij verre. Nee, wij bevestigen de wet." Deze geldt nog steeds. De geboden blijven noodzakelijk.'

— D. L. Moody, *Weighed and Wanting*, p. 17, 18.

2. Als je met de Heilige Geest vervuld bent, heb je de wet niet meer nodig. Deze vertelt je wel hoe je moet leven.

Dit is het soort fanatisme waar ook Luther zich mee geconfronteerd zag. De meer radicale wederdopers van die dagen legden een scherp onderscheid tussen Woord en Geest en meenden dat zij openbaringen konden ontvangen en met God in verbinding konden staan zonder het objectieve Woord. Het tragische hiervan is dat juist zij die zich door God willen laten leiden en van Hem verwachten dat Hij rechtstreeks tot hen spreekt, geen enkele maatstaf hebben om uit te maken of het inderdaad de Heilige Geest is die tot hen spreekt of hun eigen religieuze ik. Ze proberen te leven geleid door verwarrende, innerlijke stemmen. Het waarachtige werk van de Heilige Geest is niet als een innerlijke stem van de mens te fungeren, maar de christen te laten buigen voor het gezag van Gods Woord. De Heilige Geest getuigt van en leidt in de waarheid. Gods

Woord is de waarheid. Een ieder die meent zonder bijbelonderzoek te kunnen, wordt in die mening zeker niet getrokken door de Heilige Geest.

3. Wat alleen belangrijk is, is een warme van hart tot hart relatie tot Christus. Als je die maar hebt, hoef je je niet zoveel aan te trekken van de geboden en verboden van de wet.

Deze uitspraak dient terug te worden verwezen naar diegene van wie hij afkomstig is: de vader der leugens.

Een christen laat zich uiteraard niet door de geboden van mensen leiden. Hij stelt geen belang in menselijke traditie. Daar spreekt Paulus van in bijv. Col. 2:14-22. Niet over Gods heilige wet in ieder geval, want daarvan zegt hij in 1 Cor. 7:19: 'Want besneden zijn betekent niets, en onbesneden zijn betekent niets, maar wel het houden van Gods geboden.' Natuurlijk is ook onze verhouding tot God van wezenlijk belang. Maar God stelt de voorwaarden voor die relatie op! Dat is: gehoorzaamheid. Als we ons aan de geboden houden, wil dat niet zeggen dat daardoor onze verhouding tot God wordt bepaald. Die ontstaat alleen door Gods houding van goedertierenheid tot ons, door geloof in Hem. Maar de plicht Hem te gehoorzamen en te dienen komt voort uit die herstelde Vader-kind-verhouding. De geboden laten juist zien hoe wij die relatie kunnen bederven.

Samenvatting

Als men de rechtvaardiging in Christus in het geloof wil verkondigen, dient de 'tweede toepassing van de wet' te worden geprêdikt. De wet toont onze zonde en onze Toevlucht (Gal. 3:24). Als men de heiligmaking wil verkondigen dient 'de derde toepassing van de wet' te worden geproclameerd. De wet is dan de richtlijn voor een nieuw leven van de gerechtvaardigde zondaar.

Als de tweede toepassing valt, raakt ook het derde gebruik in verval. Dan bestaat er geen juiste grondslag, noch voor de rechtvaardiging noch voor de heiligmaking. Dan zal de christenheid verdrinken in een diepe zee van religieus subjectivisme.

Onze hoop is dat de christenen, de volgelingen van de Here Jezus Christus, mogen terugkeren tot een onverbreekelijke loyaliteit aan Gods Woord. Men hoeft zich niet te schamen voor gewetensvolle gehoorzaamheid. We hoeven niet bevreesd te zijn om zonde bij de naam te noemen. Laten wij toch weer het scherpe, tweesnijdende zwaard van het evangelie en wet opnemen.

Bijdragen Aktueel Evangelie na eerste twee edities

L.deW. te A. 500; J.M.deR. te S. 7,50; A.W.W. te N.S. 5; J.A.G.F. te A. 25; H.v.Br. te H. 25; K.S. te D. 10; St.S. der L. te den H. 30; A.M. te H. 5; G.F. te H. 10; F.B. te O.S. 10; W.A.B. te N. 5; J.D. en Mw. D.-B. te L. 110,40; H.A. te G. 10; A.W.Ch. te L. 25; W.S. te N.B. 20; J.B.Hzn. te R. 10; L.H. te D. 15; J.F.v.H.J.Fzn. te R. 10; J.I.v.W. te O. 10; Mw. H.Z.-W. te A. 20; J.K. te E. 10; B.T. en Mw. T.v.A. te B. 10; Mw. H.Z.-W. te A. 100; H.v.Br. te H. 25; Mw. Kl. te A. 10; H.S.J.K. te B. 10; A.P.V. te W. 10; A.C.M. en Mw. M.-K. te Kr. 4; W.M. te B. 2,50; F.L.S. en Mw. S.-S. te R. 5; J.M.Bl. te K. 10; J.W.H. te O.D. 10; J.R.H. te G. 25; P. de J. te H.G. 10; C.B.S. te M. 10; H.J.F. te H. 100; E.v.S. te E. 10; Mw. S.E.B.-R. te M. 25; M.R.v.d.Z. en Mw. v.d.Z. de J. te G. 10; G.J.E. te D. 25; M.d.B. 10; P.v.d.B. en Mw.

v.d.B.-S. te H.I.A. 15; Mw. H.Z.-W. te A. 100; G.L. te D. 10; Mw. S.E.B.-R. te M. 10; J.R.N.v.d.B. te A. 10; H.W.v.d.T. TE D. 10; J.D. en Mw. D.OB. te L. 125; Mej. R.B. te ter A. 10; H.V. te H. 15; H.K. te den Hd. 20; H.L.B. te Z. 10; L.M. de W. 293,52; A.J.Cr. te Gs. 10; G.d.B. te T.P.K. 15; W.V. te K. 10; Mej. M.L. te M. 25; L.v.d.W. en Mw. v.d.W.-D. te Vl. 15; A.W.W. te Ns. 10; P.K. te C.a.d.IJ. 10; A.B. te D. 15; D.M. te G. 25; P.J. te U. 15; P.F.v.d.M. te E. 100; C.v.R. te A. 10; Mej. A.M.v.d.W. te Gr. 310; D.J.Z. te B.V. 778,10; Fam. D. te S. 250. — **Totaal f 3521,02.**

Alle gevers en geefsters danken wij hartelijk. Mede door hun bijdragen kunnen wij ons werk voortzetten!

De uitgevers

Uw steun voor de financiering van dit gratis tijdschrift hebben wij hard nodig. Indien U kunt stort dan Uw bijdrage voor Aktueel Evangelie op:

AMRO-BANK STADSKANAAL
nr. 48.24.19.717 t.n.v. Aktueel Evangelie
(of op postrek. 82 55 46 van deze bank met vermelding van het bovenstaande)

Velen hebben zich reeds opgegeven voor gratis toezending van 'Aktueel Evangelie'. Indien u dit nog niet hebt gedaan, nodigen wij u wederom uit u door middel van onderstaande bon op het blad in te schrijven.

INSCHRIJVINGSBON

Ik wil gaarne op de verzendlijst van 'Aktueel Evangelie' komen.

Adresseren:

Naam:

AKTUEEL EVANGELIE

Postbus 25

Adres:

BORGER

Plaats:

Postcode: